

תלמוד לומר "ולאחותו", לאחותו הוא דאינו מטמא, אבל מטמא הוא למת מצוה.

כאן שבה הגמרא ליישב את סתירת המשנה ק-ב בפסחים עם הברייתא בענין אונן משלח פסחו:

התירוץ החמישי: רבא אמר: אידי ואידי [המשנה והברייתא] עוסקות בכגון שמת לו מת לאחר הצות, (1) ולא קשיא סתירת המשנה והברייתא:

כאן, הברייתא האוסרת על אונן לשלוח את פסחו, עוסקת בכגון שמת לו המת קודם ששחטו וזרקו עליו את הפסח, ואונן אינו משלח את פסחו כשאר קרבנות.

כאן, המשנה ששינוי בה: אונן טובל ואוכל את פסחו לערב, עוסקת בכגון שמת לו המת רק לאחר שכבר שחטו וזרקו עליו, ואין לדון כאן אלא משום אכילה, ולכן כשפסקה אנינותו לערב הרי הוא טובל ואוכל. (2)

אמר תמה ליה רב אדא בר מתנה לרבא: אם עוסקת הברייתא בכגון שמת לו המת אחר ששחטו וזרקו את דמו, אם כן תיקשי, למה מתירים אנו לו את האכילה, וכמו ששינוי "ואוכל את פסחו לערב"? והרי אסור הוא

ומשינון: לא סלקא דעתין לפרש את הברייתא השניה כרבי ישמעאל, דהא רישא דהחיא ברייתא רבי עקיבא קתני לה [הרי את הרישא של הברייתא רבי עקיבא הוא שאמרה]. (9)

דתניא: רבי עקיבא אומר:

"נפש" — אלו הקרובים.

"מת" — אלו הרחוקים.

"לאביו" — לאביו אינו מטמא אבל מטמא הוא למת מצוה.

"לאמו" — שאם היה כהן והוא נזיר, לאמו הוא דאינו מטמא, אבל מטמא הוא למת מצוה.

"לאחיו" — שאם היה כהן גדול והוא נזיר, לאחיו הוא דאינו מטמא, אבל מטמא הוא למת מצוה.

"ולאחותו" מה תלמוד לומר? הרי שהלך לשחוט את פסחו ולמול את בנו, ושמע שמת לו מת, יכול יטמא? אמרת, לא יטמא.

יכול, כשם שאינו מטמא לאחותו, כך אינו מטמא למת מצוה?

9. נתבאר על פי הלשון; ומיהו לאו דוקא הוא, כי בהדיא קתני "רבי עקיבא אומר", וזה עולה גם על דרשת "ולאחותו".

1. כלומר, אפילו אם נעשה אונן לאחר חצות אינו משלח את פסחו, ולא כאביי שהוא מעמיד את הברייתא שאינו משלח את פסחו, דוקא בכגון שמת לו מת קודם חצות, שעדיין לא נתחייב בפסח.

2. נתבאר על פי רש"י.

אבל הרמב"ם מפרש "כאן קודם ששחטו וזרקו עליו כאן לאחר ששחטו וזרקו עליו": הברייתא האוסרת עוסקת קודם ששחטו וזרקו עליו, שאין וזרקין לכתחילה כי אונן אינו משלח את פסחו; אבל בדיעבד ששחטו וזרקו עליו כשהוא אונן, הרי זה טובל ואוכל את פסחו לערב; ראה רמב"ם פרק ו מקרבן פסח הלכה ט, וב"קין אורה" כאן שהוסיף ביאור בשיטתו.

על כל פנים מדרבנן לאכול קדשים, וכמבואר בברייתא "אבל לא בקדשים", ואם כן אף פסח לא שנה, שהרי כבר הקריבו עליו, ומה דהוה הוה!?

אכילת פסחים מעכבא, מדרבה בר רב הונא, כדמפרש ואזיל; והיות והאכילה מעכבת מוכרחים אנו להתיר לו אכילה באנינות לילה דרבנן משום מצות הפסח.⁽³⁾

כלומר, הרי כל מה שאנו מתירים את אכילת הפסח יותר מבשאר קדשים, הוא משום שמא יימנע ולא יקריב, אם ידע שאינו יכול לאכול את פסחו; וזה הרי לא שייך אלא דוקא אם המשנה עוסקת בכגון שיודע הוא שיהיה אונן לערב בשעת האכילה, אבל אם נעשה אונן לאחר שחיטת הפסח, אין הפסח שונה משאר הקדשים שאין לאוכלם באנינות לילה, ואף שהיא מדרבנן!?

אמר ליה רבא לרב אדא בר מתנה: ציית מאי דקאמר לך רבך [הקשב וקבל מה שיישב לך רבינא רבך את קושייתך].

שואלת הגמרא: מאי דרבה בר רב הונא? לענין מה אמר רבה בר רב הונא, שהיות ואכילת פסחים מעכבא, הרי שאפילו לאחר הבאת הקרבן, התירו לו חכמים את האכילה?

אמר ליה רבינא לרב אדא בר מתנה תלמידו, כששמע את אשר הקשה לרבא:

דתניא: יום שמועה ניום ששמע בו שמת לו מת מקרוביו בשלשים הימים האחרונים] דינו כיום קבורה, לענין מצות שבעה ימי

3. א. ביארו התוספות, שאין כוונת הגמרא לומר שאכילת פסחים מעכבת את הכפרה [כדעת התנא הסובר כן בפסחים עח ב, וחולק על רבי נתן הסובר "אכילת פסחים לא מעכבא"], אלא כיון שדין הוא בפסח לכולי עלמא "דבעינן גברא ראוי לאכילה, כדמוכח התם [בפסחים עח ב], אם כן אכילה חשובה היא, וסברא הוא שדוחה אנינות דרבנן; אי נמי, כיון דכתיב "איש לפי אכלו" למצוה, דמצוה בדידיה מבאחריני, סברא הוא דדחיא אנינות דרבנן; ו"מעכבא" דאמר לאו דוקא".

שם. ב. כתבו התוספות לעיל צט ב ד"ה אמר, בטעם כל האמוראים שלא יישבו כישוב של רבא, שהוא משום "דקסברי אכילה לא מעכבא"; ולפי המבואר בתוספות כאן, צריך לפרש את דבריהם שם, שהם סוברים: כיון דאכילה לא מעכבא, שוב אין לחוש לאכילה של פסח יותר מאכילת שאר קדשים, דלא כסברות שכתבו התוספות כאן; ואין כוונתם כפשוטו, שנחלקו אותם אמוראים וסוברים כדעת הסובר "אכילת פסחים לא מעכבא".

ולפי הגירסא שלפנינו בתוספות [שלא כגירסת ה"צאן קדשים"], מבואר בדבריהם, שמדברי רש"י משמע, שכוונת הגמרא היא כפשוטה, שאכילת פסחים מעכבת את הכפרה; ואפשר שכוונתם היא, כי ברש"י בד"ה אכילת פסחים מעכבת, כתב: דלא העמידו חכמים דבריהם במקום כרת, ומשמע שיש חיוב כרת במניעת האכילה; ראה גם המשך דברי רש"י

ג. ב"חידושי רבי ארי' לייב" [מאלין] סימן לא, הקשה מטעם זה דראוי לאכילה בעינן, על תירוצו של רב מרי, בעמוד א, המפרש את הברייתא שאונן אינו משלח את פסחו כשיטה הסוברת שאנינות לילה דאורייתא; שהרי כיון שאינו ראוי לאכילה לערב מן התורה, שוב אין צריך למעטו מ"שלמים", אלא מטעם זה לבד אינו משלח את פסחו ד"ראוי לאכילה בעינן";

אבילות, ושלשים ימי אבילות, שמתחיל למנותם מיום ששמע בו, כשם שמונה שבעה ושלשים מיום קבורה,

ובפשוטו, כוונת הברייתא היא לומר, אחד יום הליקוט ואחד יום הקבורה, הרי זה טובל ואוכל בקדשים לערב, וכל שכן שאוכל הוא את פסחו.

ואילו לענין היתר אכילת פסחים, (4) דין יום השמועה כיום ליקוט עצמות ניום שליטו אחרים את עצמות קרובין ולא כיום הקבורה, דאילו ביום הקבורה אינו אוכל את פסחו, אבל ביום שמועה הרי הוא אוכל את הפסח, וכשם שביום ליקוט עצמות מותר הוא לאכול,

ולפיכך, הוינן בה: הא גופא קשיא, הרי תחילת הברייתא סותרת לסופה, כי אמרת ברישא שיום שמועה כיום קבורה למצות שבעה ושלשים, ואילו לאכילת פסחים להתירו בהם, דין יום השמועה הוא כיום ליקוט עצמות שהוא מותר בלילו באכילת פסח, ולא כיום הקבורה,

ולפי פשוטו, כוונת הברייתא היא, שאם שמע שמועה בערב הפסח, הרי שמותר הוא בלילה שלאחריו באכילת פסחים כשם שמותר הוא במוצאי יום הליקוט, ולא כיום הקבורה שהוא אסור בלילה שלאחריו, ומשום שהעמידו חכמים את דבריהם בליל יום הקבורה אפילו במקום פסח שהוא בכרת.

מכלל זה אתה למד, דיום קבורה, אפילו לערב נמי לא אוכל בו קרבן פסח. ומדלא אוכל פסח, הרי כל שכן שאינו אוכל שאר קדשים.

וממשיכה הברייתא ואמרת דין, שנראה לכאורה כסותר את הרישא:

והדר תני: אחד זה ואחד זה, בין יום הליקוט ובין יום הקבורה, טובל ואוכל בקדשים לערב. הרי שבמוצאי יום הקבורה מותר הוא לאכול בקדשים, וכל שכן שמותר הוא לאכול את הפסח, ואם כן קשיא רישא לסיפא! (5)

אחד זה ואחד זה, טובל ואוכל בקדשים לערב,

ואמר רב הסדא: תנאי היא. כלומר, מי ששנה זו לא שנה זו, ונחלקו הרישא והסיפא

ותמה שלא מצא מי שנתקשה בזה.

4. לקמן בביאור הגמרא ובהערות יתבאר, אם הכוונה היא דוקא לאכילת פסחים, או אף בשאר קדשים.

ואילו בסיפא קתני גבי יום ליקוט שהוא טובל ואוכל אפילו בקדשים; זו לא קשיא, כי יש לומר: מה שנקטה הברייתא "אכילת פסחים", אין זה משום שבשאר קדשים אינו אוכל אפילו ביום שמועה, אלא משום שנקטה הברייתא "כיום שמועה" והיינו "ולא כיום קבורה", וביום קבורה אינו אוכל אפילו את פסחו, לכן נקטה הגמרא גם לענין היתר ביום השמועה "אכילת פסחים"; רש"י.

5. אבל אין להקשות מיום ליקוט על יום ליקוט, דברישא משמע, דביום שמועה יום הליקוט שדיניהם שוים, הרי הוא אוכל פסחים בלבד,

היום עצמו, ובאופן זה אסור הוא ביום קבורה, (8) ומותר ביום ליקוט ושמועה.

ודנה הגמרא בדברי רבה בר רב הונא:

הרי לדעתו מוכרחים אנו לומר שלא התירה הרישא אלא באכילת פסחים דוקא ולא בשאר קדשים, שהרי בסיפא מבואר שביום שמועה וביום ליקוט "טובל ואוכל בקדשים לערב", ומבואר שקודם הערב אין הוא אוכל, והוא הדין אם קרה לו כן בלילה, אסור הוא.

והרי אם אירע לאחר שקיעת חמה, מאי דהוה הוה!

אלא, שמע מינה, אכילת פסחים מעכבא!

רב אשי אמר: מאי "אחד זה ואחד זה טובל ואוכל בקדשים לערב", שאתה סבור לפרש אחד יום ליקוט ואחד יום קבורה טובל ואוכל בקדשים לערב, ולכן קשיא לך הרי ברישא מבואר שבמוצאי יום קבורה אינו

במחלוקת התנאים שהובאה לקמן בדין אכילת קדשים במוצאי יום הקבורה. (6)

ורבה בר רב הונא אמר: לא קשיא סתירת הרישא לסיפא, כי אין כוונת הברייתא ברישא כפי שנתבאר לעיל לפי פשוטו, שהנידון הוא בכגון שקרו כל אלו בערב הפסח קודם שקיעת החמה, אלא כאן, הסיפא, ששנינו בה אחד זה ואחד זה טובל ואוכל בקדשים לערב, אכן עוסקת בכגון **ששמע שמועה על מתו בערב הפסח סמוך לשקיעת החמה**, לפני שקיעת החמה, או (7) **שליקטו לו עצמות בערב הפסח סמוך לשקיעת החמה, או שמת לו מת וקברו בערב הפסח סמוך לשקיעת החמה**. ונמצא, שבעת אכילת הפסח כבר אין זה יום קבורה עצמו אלא לילה שלאחריו, והוא מותר בקדשים, וכל שכן בפסח.

וכאן, הרישא שמתבאר ממנה שיום שמועה ויום ליקוט מותר באכילת פסחים, ואילו יום קבורה אסור, עוסקת בכגון שקרו כל אלו **לאחר שקיעת החמה**, ונמצא שהלילה הוא

7. כן היא גירסת רש"י.

8. כתב רש"י: ואף על גב דחלה עליו שמחת הרגל ואינו נוהג אבילות ברגל, הני מילי אבלות דמדרבנן היא וכתוב "ושמחת בחגך", אבל אנינות ליאסר בקדשים חלה עליו.

עוד ביאר רש"י את הטעם שאם נקבר בלילה אסור הוא באכילת פסחים, והעמידו דבריהם במקום כרת, מה שלא עשו בליל יום קבורה; דהוא משום שבדרך כלל קוברים באותו יום שמת, ואם יתירו את יום הקבורה יבואו להתיר גם ביום המיתה, ויש מקומות שהעמידו חכמים

6. פירושו: התנא של הרישא סובר שמוצאי יום קבורה אסור אפילו בפסח, וכדאמר לענין פסח "כיום ליקוט ולא יום קבורה", והתנא של הסיפא סובר שמוצאי יום קבורה מותר אפילו בקדשים, וכדקתני "טובל ואוכל בקדשים לערב".

ומה ששנינו "ולאכילת פסחים" יום שמועה כיום ליקוט, לאו דוקא הוא, אלא מותר אפילו בקדשים, שהרי ביום ליקוט מבואר בסיפא שהוא מותר אפילו בקדשים, ובפרט זה לא מציינו שנחלקו תנאים, ומודה בזה התנא של הרישא. ומה שנקט "ולאכילת פסחים", היינו להשמיענו שביום קבורה אסור אפילו באכילת פסחים, וכמבואר בהערה לעיל.

אוכל אפילו בפסח, לא כן הוא הפירוש, אלא הכי קאמר:

אחד יום שמועה ואחד יום ליקוט עצמות, טובל ואוכל בקדשים לערב, אבל יום קבורה לא נזכר בסיפא, ולעולם במוצאי יום קבורה אינו אוכל אפילו בפסח וכל שכן בשאר קדשים.⁽⁹⁾

דוחה הגמרא את דבריו: והא דרב אשי בדותא היא!

מכדי עלה קאי, הרי אנו עוסקים ביום שמועה וביום ליקוט, וכדקתני רישא "יום שמועה כיום ליקוט עצמות", ואם כן "זה וזה" מובעי ליה לתנא למימר.

אלא שמע מינה: בדותא היא.

כאן שבה הגמרא לפרש את תירוצו של רב חסדא על סתירת הרישא לסיפא, שאמר "תנאי היא":

שואלת הגמרא: ומאי תנאי, היכן מצינו שנחלקו תנאים במוצאי יום הקבורה אם אוכל הוא בקדשים?!

ומפרשינן: כדתניא ברייתא שהוקשו אמוראים בפירושה, ולפי מה שפירשה רבי ירמיה נמצא דתנאי היא:

עד מתי מתאונן עליו [על מתו, ומפרש לה ואזיל אם יום שמת בו או יום שנקבר בו],

ליאסר בקדשים:

כל היום, ולפי פשוטו משמע כל היום ולא בערב שלאחריו.

רבי אומר: כל זמן שלא נקבר.

והרי במאי עסקינן? אילימא ביום מיתה, וקאמר תנא קמא: מתאונן עליו כל היום ולא בערב; וקאמר רבי: אם נקבר באותו יום אינו מתאונן עליו אלא עד שעת הקבורה; כך הרי אי אפשר לומר, כי:

מי איכא דלית ליה יום מיתה תפוס לילו על כל פנים מדרבנן, וכי יש החולק בזה שבמוצאי יום המיתה הרי הוא אסור בקדשים לכל הפחות מדרבנן?! עד שאתה אומר: אפילו תנא קמא לא אסר אלא את היום ולא את הלילה שלאחריו!?

ותו קשה, אם תפרש את הברייתא ביום מיתה, מה ששינונו:

רבי אומר: כל זמן שלא נקבר הרי הוא אסור, הא קבריה אישתרי [אך משנקבר הותר באכילת קדשים] ואפילו שעדיין לא נסתיים יום המיתה, והרי אי אפשר לומר כן, שהרי:

ומי איכא דלית ליה [עמוס ט] "ושמתיה [לעדת ישראל] כאבל יחיד [להיות מתאבלת כדרך האבילות שעושים על בן יחיד] ואחריתה כיום מר [הוא יום מיתת בן

את דבריהם במקום כרת.

9. ביאור כוונת הסיפא לפירושו של רב אשי הוא: כיון דקתני ברישא "ולאכילת פסחים כיום ליקוט עצמות", הייתי אומר: אכילת פסחים

בלבד הוא שהותרה, אבל לא אכילת קדשים, ולכן השמיענו בסיפא, שאף טובל ואוכל בשאר קדשים לערב, ולא שינונו ברישא "לאכילת פסחים" אלא משום הדיוק "כיום ליקוט ולא

עד מתי מתאונן עליו ביום הקבורה? כל אותו היום וגם לילו.

רבי אומר: אין מתאונן עליו אלא כל זמן שלא נקבר,

אבל משנקבר שלא ביום המיתה, הרי הוא נוהג אנינות כל אותו היום בלא לילו.⁽¹²⁾

אמרוהו רבנן קמיה דרבי ירמיה [אמרו לפני רבי ירמיה את פירושו של רב יוסף במחלוקת רבי ורבנן], אמר, תמה על כך רבי ירמיה:

גברא רבה כרב יוסף לימא הכי [אדם גדול כרב יוסף יאמר כדברים האלה]!?

למימרא דרבי לקולא, וכי רבי להקל הוא בא על דברי חכמים כפירושו של רב יוסף!?

והתניא: עד מתי מתאונן עליו: כל זמן שלא נקבר, אפילו מכאן ועד עשרה ימים, דברי רבי.

וחכמים אומרים: אין מתאונן עליו אלא אותו היום בלבד.

יחיד⁽¹⁰⁾, הרי שאנינות דיום מיתה מן התורה היא יום שלם, ואיך נאמר בדעת רבי שהוא מתיר משנקבר המת בתוך יום המיתה!?

ואמר רב ששת לבאר את הברייתא:

אין הברייתא עוסקת במי שמת ונקבר היום, אלא איום קבורה שאינו יום המיתה קאי, וכזה הוא שאמר תנא קמא, שהוא אסור כל היום ולא בערב, ורבי מיקל יותר ומתירו בקדשים לאחר הקבורה.

ומתקיף לה רב יוסף לתירוצו של רב ששת, אלא הא דקתני בברייתא: השומע על מתו, והמלקט עצמות, טובל ואוכל בקדשים לערב,

ומדנקט שני אלו מכלל דיום קבורה אפילו לערב נמי לא אכיל,

ואם כדבריך שבין תנא קמא ובין רבי סוברים שאין מוצאי יום הקבורה אסור, אם כן הא, ברייתא זו האוסרת בקדשים במוצאי יום קבורה, מני, כדעת מי היא, והרי שלא כדברי זה ושלא כדברי זה הוא!?

אלא אמר רב יוסף: תריין הכי [כך תפרש את הברייתא]:

11. [מה שהביאה הגמרא ברייתא אחרת, ולא הקשתה מן הסיפא של הברייתא שסוגייתנו עוסקת בה, יש לומר, משום שבברייתא זו יש סתירה בין הרישא לסיפא].

12. ביאר רש"י את ההכרח לפרש בדברי רבי שהוא אסור כל היום, ולא כפשוטו שאינו אסור אלא עד שנקבר: דאפילו יום ליקוט עצמות אסור כל היום, שהרי אינו אוכל בקדשים אלא לערב, כמבואר בברייתא דלעיל.

כיום קבורה, ללמדנו, שביום קבורה אינו אוכל לערב אפילו בפסחים; כן נראה לכאורה.

10. א. נתבאר על פי רש"י בכמה מקומות ולא כרש"י כאן, ראה מסורת הש"ס.

ב. מכאן תמהו האחרונים על רש"י שכתב לעיל טו ב [וכן בעוד מקומות] שאונן הוא כל זמן שלא נקבר המת, והרי מפורש כאן בגמרא שזה ודאי אי אפשר; וראה בזה ב"חידושי רבי ארי' לייב" סימן לא.

אמרוה קמיה דרבא, אמרו לפני רבא את הפירוש שנתבאר במחלוקת רבי וחכמים; והקשו האומרים על זה:

מדקאמר רבי: יום קבורה, שהוא עצמו אין איסורו אלא מדרבנן, **תפס** גם את לילו **מדרבנן**, **מכלל דיום מיתה** שהוא עצמו מדאורייתא **תופס** את לילו **מדאורייתא**,

כי אם תאמר, שהתורה אסרה את יום המיתה, ולא חיזקה את דבריה לאסור גם את הלילה שלאחריו, אין מן הדין שחכמים יחזקו את דבריהם שאסרו ביום הקבורה לאסור גם את הלילה שלאחריו; והשתא תיקשי:

וכי סבר רבי: אנינות לילה דיום מיתה אסורה **דאורייתא**!?

הרי שרבי להחמיר הוא בא, ולא כפירושו של רב יוסף; ומיהו, אי אפשר לפרש את מחלוקתם כפי אשר נראה מהברייתא, שהרי אם כן נמצא שלדעת חכמים מותר אדם לאכול בקדשים כשמתו מוטל לפניו, וזה לא יתכן, **אלא תרייץ הכי**:

עד מתי הוא מתאונן עליו ביום הקבורה כל אותו היום בלא לילו.

רבי אומר: כל זמן שלא נקבר, כלומר, תהיה הקבורה מתי שתהיה ואפילו לאחר עשרה ימים מהמיתה, הרי יום הקבורה **תופס** את **לילו**.⁽¹³⁾

הרי נתבאר שנחלקו תנאים במוצאי יום הקבורה אם אסור הוא בקדשים, וזה הוא שאמר רב חסדא לעיל על הברייתא דיום שמועה "תנאי היא".

זה הוא עדיין בתוך הזמן לנהוג אנינות דמיתה מדאורייתא, ואנינות זו אינה מטעם הקבורה אלא משום שמתו מוטל לפניו, וזה הוא שהקדים רבי, דכל זמן שלא נקבר הרי הוא ראוי להיות אונן, ומטעם זה דינו כאנינות גמורה שהיא כוללת גם את הלילה שלאחריו; [ומיהו מה שנקט בפשיטות, דכל זמן שלא נקבר אינו אונן רק אם עדיין לא נהג אנינות, הנה בפשוטו מבואר כאן ברש"י לא כן, שהרי כתב רש"י בד"ה והתניא שאי אפשר לומר בדעת חכמים שהם מתירים אותו בקדשים כל זמן שמתו מוטל לפניו, הרי מבואר שכל זמן שמתו מוטל לפניו הרי הוא אונן גמור; ולעיל צט"ב בהערה נתבאר, שלכאורה משמע שהוא דין דאורייתא; אלא שברש"י פסחים צא"ב מבואר לא כן, כמו שהביא שם].

13. **בחידושי רבי ארי' לייב** [חלק ב סימן לא ד"ה ומה דמביא], ביאר את לשונו של רבי "כל זמן שלא נקבר", שהוא לכאורה תמוה, למה לו להזכיר זה, כיון שבא רבי לומר שיום קבורה תופס את לילו; וביאר, על פי מה שהקדים שם, שהעושה את האדם לאונן הוא מה שמתו מוטל לפניו ועדיין לא נקבר, היינו שבתוך זמן זה אם שמע אדם שמת לו מת הרי זה נוהג אנינות יום אחד, ומשנהג יום אחד שוב אינו נוהג אף שמוטל המת לפניו, אבל אם עדיין לא נהג אנינות יום אחד ומתו מוטל לפניו הרי זה נוהג אנינות, ולאחר שנקבר שוב אינו נוהג אנינות אפילו אם עדיין לא נהג.

ועל פי זה ביאר שחכמים ורבי נחלקו בגדר יום קבורה, שלשיטת חכמים אמרו חכמים שיום הקבורה יהא כיום המיתה, אבל לרבי הטעם שביום קבורה הוא נוהג אנינות, הוא משום שיום

את איסורה ביום המיתה, ואיך חיזוק חכמים את דבריהם ביום הקבורה יותר ממה שעשתה תורה חיזוק לדבריה!?

ומשנינן: לעולם סובר רבי: אף אנינות ליל יום המיתה דרבנן ולא דאורייתא היא,

קא-א ולא קשיא. כי חכמים עשו חיזוק לדבריהם שאסרו את יום הקבורה, יותר משל תורה. כלומר, יותר ממה שעשתה התורה חיזוק לדבריה כשאסרה את יום המיתה; ואף שהתורה לא חיזקה את דבריה לאסור את הלילה שלאחריו, חכמים חיזקו את דבריהם ואסרו אף את הלילה.

כתיב ביום השמיני למילואי המשכן [שהיה בראש חודש ניסן, והוא היה היום הראשון לקרבנות הנשיאים, והקריב בו נחשון בן עמינדב נשיא יהודה את קרבנו, כמבואר בפרשת נשא]:

"ויהי ביום השמיני קרא משה, ויאמר אל אהרן: ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת, ושור ואיל לשלמים לזבוח לפני ה', ומנחה בלולה בשמן, כי היום ה' נקרא אליכם. ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא [באותו היום] איש מחתנו. ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו לפני ה'.

וידבר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל איתמר בניו הנותרים לאמר, קחו את המנחה הנותרת מאשי ה', ואכלתם אותה במקום קדוש כי חקך וחק בניך היא מאשי ה', כי כן צויתי [הצד"י בשורוק]. ואת חזה

והתניא: בפרשת שמיני מבואר, (14) שבראש חודש ניסן ביום שמתו נדב ואביהוא בני אהרן, שרפו אהרן ובניו את חטאת ראש חודש שהקריבו, ולא אכלוה.

שיטת רבי יהודה בטעם השריפה מתבאר לקמן קא א, שהיות והיו אוננים, לא היו יכולים לאוכלה ביום אלא בלילה שהותרה להם האנינות על פי ה', ועד שלא אכלוה, נטמאה.

ולשונו של אהרן בתשובתו למשה, שטען עליהם על שריפת החטאת, היתה: "הן היום הקריבו את חטאתם ואת עולתם לפני ה', ותקראנה אותי כאלה, ואכלתי חטאת היום, הייטב בעיני ה'!?", כלומר, הרי אוננים אנו, ולא היינו יכולים לאוכלה ביום, ועד שבאנו לאוכלה, נטמאה.

ומפרש רבי יהודה: "הן [קרבנות אלו שהקרבנו היום]", אוני היום אסור ובלילה מותר, כלומר, רק בקרבנות אלו אין אנו אסורים אלא ביום משום אנינותנו ואילו בלילה מותרים אנו, כי אם לא נאכל אנו מי יאכלם, (15)

ואולם לדורות, בין ביום ובין בלילה, אסור האונן לאכול בקדשים, דברי רבי יהודה.

רבי אומר: אנינות לילה ואפילו של יום המיתה אינה מדברי תורה, אלא מדברי סופרים,

הרי מבואר לדעת רבי, שלא חיזקה התורה

14. הענין כולו מתבאר בהרחבה לקמן קא א. שפנחס היה עמהם והיה יכול לאכול].

15. נתבאר על פי רש"י; [וצריך ביאור, שהרי